

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 57. årgang Nr. 2/2023

SE I RING
OM
ØSTMARKA

*Krepsen i Østmarka er truet
De første blåstiene
Å svømme i stillhet*

Det lysner i skogen?

Av Helga Gunnarsdóttir

Lederen har ordet:

Parallelt med at vi har arbeidet med å få vernet deler av Østmarka som nasjonalpark, har vi de siste årene trappet opp vårt arbeid for å forsøke å hindre store inngrep i form av skogsbilveier. Vi jobber også mye med å redde de siste naturskogene fra flatehogst, som oftest i samarbeid med Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA). Dette gjør vi med befaringer og grundige klager på hogstvedtak.

Vi sender også høringsuttalelser til kommunenes arealplaner hvor vi ber om bedre forvaltning av skogen i Østmarka, og solide høringsuttalelser om skogsbilveier som Dammyrveien og Brudalsveien. Arbeidet kan ofte føles krevende, fortvilende og til ingen nytte, fordi våre klager konsekvent er blitt avvist av Landbrukskontoret og Statsforvalteren. Resultatet er at de gjenværende naturskogene hogges ned for fote, og at vi kan stå foran to av de største inngrepene i Østmarka på mange år, i Brudalen og øst for Elvåga.

I ØVs årsberetning for 2022 kunne dere lese at hele 32 av de totalt 35 hogstene i Lørenskog og Rælingen vi fikk melding om i 2022 var flatehogster. Og at vi fikk avslag på alle klage vi sendte. Vi gjennomgikk også grundig de to alvorlige veisakene i årsberetningen. Men de siste månedene kan det se ut som at noe er i ferd med å skje. Kanskje det lysner i skogen?

I slutten av februar fikk Losby bruk AS søknaden om bygging av Dammyrveien i retur

fra Landbrukskontoret, med beskjed om at de måtte gjennomføre arkeologiske registreringer og kartlegge miljøverdier. Losby måtte også begrunne hvorfor det i tillegg til snu- og velteplasser legges opp til mange parkeringsplasser langs Dammyrveien.

Da Losby bruk i slutten av mars søkte Statsforvalteren om statsstøtte til enkle registreringer (nøkkelbiotopregistrering) fikk de klar beskjed tilbake. Statsforvalteren minner om at Losbys hogstpraksis «er under kraftig kontinuerlig overvåking fordi det er et av Norges mest brukte friluftsområder. Videre står det:

Så anbefalingen blir å ikke velge den nøkkelbiotopregistreringen som er god nok for dere, men å velge den som i ettertid kan være den som vil være den beste med tanke på nettopp den overvåkingen som følger dere. Dere ligger også innenfor Marka, noe som forsterker dette budskapet.»

I midten av mars behandlet kommunestyret i Lørenskog kommuneplanens arealdel. Administrasjonen hadde endret planen i positiv retning etter høringen, og dessuten vedtok et stort flertall i kommunestyret (kun Frp og Sp stemte imot) følgende planbeskrivelse etter forslag fra SVs Bjørn Bakke:

Skogen/marka underlegges streng forvaltning slik at områdene ikke forringes i verdi og at natur- og friluftstinteressene ivaretas også for

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Ansvarlig redaktør: Helga Gunnarsdóttir
Redaktør: Bjarne Rosjø
e-post: Bjarne.rosjo@brmedia.no

Forsidebilde: Bregneskog med einstape
Foto: Espen Bratlie
Grafisk produksjon: Aksell AS – aksell.no
Opplag: 4 500
Frist for stoff til neste nr. er 1. juli 2023
Utgis med støtte fra Oslo kommune

Leder i ØVs skogutvalg på befaring langs Losby bruks planlagte veitrasé. Her skal det sprenges en ca. 6 meter bred trasé, noe som vil resultere i store fjellskjæringer og steinryllinger over en distanse på vel 600 meter. Foto: Lars Lindland.

framtidige generasjoner. Særlig gjelder dette de gjenværende naturskogene (skog som ikke er flatehogd) og skog som i dag har sårbare arter eller har potensial for å bli levested for slike. Områder av særlig verdi for befolkningens naturopplevelse skal tas særlig godt vare på. Pbl § 12-1 tredje ledd, at gjennomføring av større bygge og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn krever reguleringsplan, skal forstås og praktiseres i lys av dette.

I april fikk vi også den gledelige nyheten om at Landbrukskontoret inntil videre har stanset seks hogster i Losby-skogen. Årsaken er at det er funnet flere rødlistede arter knyttet til gammel skog i noen av de planlagte hogstområdene, og det må gjøres nye miljøregistreringer før hogstene kan vurderes på nytt. Det var en klage fra ØV og NOA som

utløste endring i vedtaket for fire av hogstene, mens de to siste ble stanset på grunnlag av Landbrukskontorets egne vurderinger, noe vi finner svært opplyttende.

Og kanskje er det et håp nasjonalt også. Som de fleste av våre lesere har fått med seg, har NRK gjennom en serie artikler avdekket store mangler i hvordan skognæringen kartlegger skogen før den hugges. Nå reagerer norske politikere. Et enstemmig Storting ber nå regjeringen gå gjennom hvordan innsamling, registrering og kontroll av viktige naturverdier i norsk skog gjøres.

Og så har vi jo enda et lyspunkt: Det endelige vedtaket om å opprette nasjonalpark med tilknyttede friluftslivsområder i Østmarka kommer stadig nærmere.

Styret i Østmarkas Venner 2023–2024

Leder: Helga Gunnarsdóttir 959 92 349
Sigmund Hågvar 917 14 510
Bente Lise Dagenborg 419 22 941
Lars Rogstad 450 04 970
Øyvind Pettersen 454 57 346

Nestleder: Johan G. Ellingsen 909 21 568

Kristin Lund 957 09 166
Varamedlemmer: Marit Hauken 415 21 182
Jan Olav Haugen 996 34 927
Linda Steen-Brungot 906 49 731

Administrativ leder: Ingunn Lian Nylund 949 82 006, medlem@ostmarkasvenner.no
E-post til styret og ansatte: fornavn@ostmarkasvenner.no

Slik så den ulovlige anleggsveien ut da ØV fikk varsel om den.

Forsvarsbygg bygde ulovlig vei ved Lutvann

Av Helga Gunnarsdóttir

Tidlig i mars kom det alarmerende meldinger til styret i ØV: Noen holder på å bygge vei innenfor markagrensa ved Lutvann! Det viste seg fort at det var Forsvarsbygg som stod for veibygingen, som var åpenbart ulovlig.

Fredag 10. mars fikk Østmarkas Venner et varsel fra et av organisasjonens styremedlemmer om en vei som var under bygging innenfor markagrensa nær nordenden av Lutvann. Omtrent samtidig la ØVs tidligere styreleder Steinar Saghaug ut bilder på Facebook fra den samme veibyggingen. Det var Forsvarsbygg som sto bak, viste det seg.

Saghaug kontaktet Bymiljøetaten i Oslo kommune, som straks ga stopppordre. – Dette er svært uheldig og helt fullstendig uønsket, sa seksjonssjef for Østmarka i Bymiljøetaten,

Eivind Birkeland, da Aftenposten snakket med ham. Forsvarsbygg erkjente fort at veien var ulovlig bygget.

Den nye veien ligger rundt 150 meter fra Lutvann leir, som er hovedkvarteret til Etterretningstjenesten og Heimevernet i Oslo. Bakgrunnen for veibyggingen er at Forsvarsbygg skal bygge et nytt og høyere gjerde og anlegge master rundt sin eiendom ved Lutvann.

ØV krevde og fikk innsyn

ØV krevde innsyn i sakens dokumenter, og vi hadde møte med Forsvarsbygg 20. mars hvor også Bymiljøetaten samt Oslo og Om-land Friluftsråd deltok. Gjennom dette har vi fått belyst hendelsesforløpet som førte fram mot den ulovlige veibyggingen.

Underentreprenøren som skulle hogge traseen fra turveien mot gjerdet startet opp arbeidet torsdag 9. mars med å felle trær i henhold til avtalen. Da de så at terrenget var utfordrende for terrenggående kjøretøy, bestemte de seg for å lage en midlertidig anleggsvei og kjørte på fire lastebillass med grus – stikk i strid med hva som var avtalen med BYM og mellom hovedentreprenøren og Forsvarsbygg. Overskuddsmassene kom fra et arbeid inne på Lutvann leir; dette er i strid med bestemmelser om deponering av masser fra anleggsarbeid.

Forsvarsbygg ønsker å rydde opp i ulovlighetene og arbeidet med å fjerne grusen er ferdigstilt. Skadene skal restaureres og vegetasjonen tilbakeføres så godt det lar seg gjøre. Utkast til restaureringsplan er nå under slutføring, og arbeidet vil starte opp når den er godkjent.

Du kan lese mer om saken på ØVs nettsider, <https://www.ostmarkasvenner.no/>

Seks hogster i Losby-skogen er stoppet inntil videre

Av Bjarne Røsjø

Det regionale landbrukskontoret for tre Østmarka-kommuner har inntil videre stanset seks hogster i Losby-skogen. Det er funnet flere rødlistede arter knyttet til gammel skog i de planlagte hogstområdene, og det må gjøres nye miljøregistreringer før hogstene kan vurderes på nytt.

Regionkontor landbruk for Lørenskog, Oslo og Rælingen (heretter kalt Landbrukskontoret) har midlertidig stanset hogstene med henvisning til føre var-prinsippet i naturmangfoldloven. Det skjedde etter at Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) og ØV påklagde Landbrukskontorets opprinnelige vedtak om å tillate hogstene.

Både ØV og NOA er positivt overrasket over Landbrukskontorets nye vedtak. Det hører nemlig til sjeldenhetene at Landbrukskontoret lytter til de to organisasjonene når de ber om at hogstøknader avslås av hensyn til det biologiske mangfoldet. Landbrukskontorets avgjørelse er ikke endelig; saken ligger nå til behandling og endelig vedtak hos Statsforvalteren.

– Framsynte Lørenskog-politikere

ØV gleder seg for øvrig over et ferskt vedtak i kommunestyret i Lørenskog, hvor store deler av Losby Bruks skogeiendommer befinner seg. Dette vedtaket kan nemlig få konsekvenser for Landbrukskontorets behandling av hogstsaker, som hittil har vært altfor skogbrukervennlig etter ØVs mening. I den nye Kommuneplanens arealdel 2023–2035 som ble vedtatt i mars, står det nå blant

annet at «skogen og marka i kommunen skal underlegges en streng forvaltning, slik at områdene ikke forringes i verdi og at natur- og friluftsinnteressene ivaretas også for framtidige generasjoner».

– Særlig gjelder dette de gjenværende naturskogene (skog som ikke er flatehogd) og skog som i dag har sårbare arter eller har potensial for å bli levested for slike. Områder av særlig verdi for befolkningens naturopplevelse skal tas særlig godt vare på, står det nå i kapittel 8 Marka i kommuneplanens arealdel.

– Dette er en klar innskjerping av hensynet til naturen i Lørenskogs del av Østmarka. Og denne innskjerpingen er fremmet og vedtatt av politikerne, noe vi i ØV applauderer, sier ØVs styreleder Helga Gunnarsdóttir.

Du kan lese mer om denne saken i nyhetsseksjonen på ØVs nettsider.

Gamle trær og døende ved er hjem for mange arter av biller, sopp og lavarter. Når gammelskogen hogges i stadig flere områder, kan slike arter bli utryddet.

Illustrasjonsfoto: Lars Lindland.

De ca. 90 frammøtte på ØVs årsmøte 20. april er svært godt fornøyd med styrets arbeid.

ØVs årsmøte gleder seg til nasjonalparken

Av Bjarne Røsjo

ØVs medlemmer er svært fornøyd med styrets arbeid. Både årsberetning og regnskap for 2022 samt budsjett for 2023 ble enstemmig applaudert under foreningens årsmøte. I 2023 skal foreningen blant annet følge nasjonalparken helt fram til målet, og fortsette kampen for å redde de siste naturskogene i Østmarka.

De nærmere 90 frammøtte medlemmene til årsmøtet på Skullerudstua 20. april ble hilst velkommen av styreleder Helga Gunnarsdóttir, som gikk gjennom årsberetningen for 2022 og svarte på spørsmål. Medlemmene var allerede godt kjent med årsberetningen, som var trykt i sin helhet i årets første utgave av medlemsbladet.

Den aller viktigste saken i 2022 har vært arbeidet med nasjonalparken i Østmarka. Statsforvalteren i Oslo og Viken sendte sin tilråding om nasjonalparken til Miljødirektoratet den

22. mars i 2023, og denne ble omtalt på ØVs nettsider 24. mars med overskriften «ØV gleder seg over Statsforvalterens nye tilråding». Tilrådingen kom etter at Statsforvalteren hadde vurdert ca. 110 høringsuttalelser til verneforslaget som ble presentert i oktober 2022.

– Det ser veldig lovende ut, men vi må ikke selge skinnen før bjørnen er skutt, kommenterte Gunnarsdóttir.

Se for øvrig egen artikkel om nasjonalparkprosessen på side 26–27 i dette bladet.

Viktige saker det neste året

Helga Gunnarsdóttir redegjorde også for hva styret kommer til å jobbe med framover i 2023. Hvis nasjonalparken blir vedtatt må saken naturligvis feires, men foreningen kan likevel ikke hvile på laurbærene – eller granbarene. Styret vil fortsatt jobbe hardt med å forsøke å redde de siste naturskogene utenfor nasjonalparken mot hogst og andre inngrep, og skrive en rekke høringsuttalelser til kommunale plansaker.

Foreningen skal også fortsette et omfattende informasjonsarbeid og løfte fram Plankeveien og andre kulturminner i Østmarka. Det er dessuten planlagt over 20 arrangementer i løpet av året.

Det nye styrets sammensetning

Etter at årsberetningen, regnskapet og budsjettet var blitt enstemmig godkjent av årsmøtet, var det tid for valgene. Valgkomiteens leder Anders Baumberger la fram en innstilling hvor alle forslag ble vedtatt ved akkla-

masjon. Det nye styret består av lederen Helga Gunnarsdóttir samt Bente Lise Dagenborg, Johan G. Ellingsen, Sigmund Hågvar, Øyvind Pettersen, Kristin Lund og Lars Rogstad – som rykket opp fra en plass som varamedlem. Linda Steen-Brungot ble gjenvalgt som varamedlem, mens Jan Olav Haugen fra Lørenskog og Marit Hauken fra Ås kom inn som nye varamedlemmer.

Rolf Kristian Medbøe avsluttet sin periode som varamedlem. Ingunn Lian Nylund har fra nyttår gått over i en fast stilling som administrativ leder i ØV og går derfor ut av styret.

Etter den formelle delen av møtet, kunne de fremmøtte hygge seg med kaffe og kake i en god pause. Deretter holdt Lars Rogstad et foredrag om kulturminner i Østmarka, som ble svært godt mottatt. Kulturminnene har en verdi i seg selv, men kunnskap om kulturminner kan også gjøre turene i Østmarka enda mer interessante.

Deler av styre og administrasjon i ØV. Fra venstre: Sigmund Hågvar, Helga Gunnarsdóttir, Øyvind Pettersen, Jan Olav Haugen, Lars Rogstad, Bente Lise Dagenborg, Johan G. Ellingsen og Ingunn Lian Nylund.

Østmarkas rikdom:

Å svømme i stillhet

Tekst og foto: Trond Wormstrand

Har du et lite tjern i Østmarka, sånn nesten for deg selv, et lite privat svømmebasseng?

En onsdag kveld i juli: Jeg sykler forbi Losby gård, inn til Mønevann, så snaut halvveis opp til Drettvann, parkerer tohjulingen og strever svettende opp langs et bekkedar. Opp til et av Østmarkas mange utgrunnelige, mørke vannhull.

Hvite skyer seiler over dyptblått vannspeil. Rødstrupen pludrer. Ringduen gir beskjed: «dooh-doo, dåå-dåå...do». Ingen mennesker uttaler seg. Ennå finnes det stille steder som dette, så nær en hovedstad, på en liten planet der drøyt åtte milliarder mennesker utfolder seg.

«En innsjø er landskapets mest skjønneste og uttrykksfulle trekk. Den er jordas øye, og ved å iakttas den kan man måle dybden i sin egen natur», skriver Henry David Thoreau i «Walden. Livet i skogene». Har du målt egen dybde?

Jeg skritter nølende fra myrkanten ut i vannet, synker til knærne i gjørme og legger plaskende på svøm mellom hvite nøkkeroser. Strekker jeg føttene nedover, kjenner jeg kjølig. Dukker jeg under og stirrer ned i mørket, skimter jeg sunkne, sleipe stokker.

Legger jeg meg på ryggen, ser jeg sirkulende, svarte svaler over tretoppene, snappende insektiv ut av lufta.

Hvor bader jeg? I Endtjernet. Her, ved dette myrvannet i Lørenskog, 264 meter over havet, ble det på 1930-tallet planlagt et serveringssted, forteller Even Saugstad i boka «Østmarka fra A til Å». En komite nedsatt av Oslo og Lørenskog kommune ville bøte på mangelen på slike steder i marka, og mente Endtjernet var en god plassering. Men helsemyndighetene sa nei. Stedet ville ligge for nær Halssjøen og Fiskeløysa, som da var drikkevannskilder.

Når vann omfavner kroppen, kjærtegner den, kommer jeg nær verden, men er samtidig fjernt fra verden der ute. Jeg er utilgjengelig og nyter en stille stund i lyden av vann, i lukten av vann. I slike øyeblikk sender jeg varme tanker til Østmarkas tjern, flere av dem regner jeg som mine egne bassenger.

Norge er rikt på vann, blant verdens vannrikeste. Østmarka bidrar rikelig med sine 13 vassdrag og 266 navngitte og 17 ikke navngitte tjern, dammer, kulper, putter og vann. (Wikipedia).

Sola blir borte bak åsen i vest. Jeg pakker sekken og rusler i mildt velvære ned til sykkelen og triller igjen inn i den store, stakete verden, iført nye myggstikk, gjørmerester i legghårene og maur og barnåler i underbuksa.

PS.: Min badesesong kan gjerne starte med en dukkert i Ulsrudvannet. Norges varmesete? Rene kurbadet.

«En innsjø er landskapets mest skjønneste og uttrykksfulle trekk», ifølge Thoreau. Her er vi ved Endtjernet om sommeren.

Edelkrepsen (*Astacus astacus*) er en fascinerende krabat som lever i elver, innsjøer og tjern.
Foto: Kjetil Sandem, Norconsult.

Kartlegging viser at krepsen er truet i Østmarka

Av Line Gustavsen og Kristian Moseby

En fersk kartlegging i Lørenskog og Rælingen viser at bestanden av edelkreps har gått sterkt tilbake siden 2005/2006. En viktig årsak er at det er lite kalsium i disse vannene, men krepsen møter også andre trusler. Nå skal det gjøres flere undersøkelser, og det kan bli aktuelt å kalke vannene for å gi krepsen bedre livsvilkår.

Vannområde Leira-Nitelva har i mange år kartlagt edelkrepsbestander i vannområdet, og bestemte seg i 2019 for å se mer på hvordan det stod til i Østmarka i kommunene

Lørenskog og den delen av Rælingen som ligger i vannområdet. For å velge ut områder som skulle undersøkes ble det tatt en grundig gjennomgang av ulike databaser som

artskart og vannmiljø, for å finne ut hvor det tidligere har vært registrert edelkreps.

Det viste seg at det i 2005/2006 og i 2011 ble gjennomført spørreundersøkelser over hvor i Østmarka det var edelkreps. Det ble derfor plukket ut ni lokaliteter som skulle undersøkes i 2018. Undersøkelsene ble videre fulgt opp i 2020, da ytterligere ni lokaliteter ble undersøkt. I 2021 kartla Vannområde Øyeren edelkrepsbestanden i Myrdammen i Rælingen, og samme år gikk de to vannområdene sammen om å få laget en forvaltningsplan for edelkreps i Lørenskog og Rælingen. Som en oppfølging av forvaltningsplanen ble det gjennomført en ny kartlegging i 2022, da hele 19 lokaliteter ble undersøkt. Kartleggingsprosjektene og forvaltningsplanen har vært finansiert ved tilskudd fra Statsforvalteren i Oslo og Viken og midler fra vannområdene.

Nedslående resultater

Resultatene fra de ulike kartleggingene har dessverre vært nedslående. Det har vist seg at på de aller fleste lokalitetene hvor det var registrert edelkreps i 2005/2006 og i 2011, er edelkrepsen i dag fraværende. Av totalt 37 undersøkte lokaliteter ble det kun funnet edelkreps på åtte lokaliteter. Av de 22 lokalitetene som det tidligere var registrert edelkreps på, var det nå kun fem hvor det ble funnet edelkreps. Det gledelige var at det på tre lokaliteter ble registrert edelkreps for aller første gang. Det ble kun tatt miljø-DNA-prøver i Søndre Krokstjern, men denne prøven indikerte ikke forekomst av edelkreps.

Vannkjemien antyder at det i Østmarka er svært lave nivåer av kalsium. For flere av lokalitetene er kalsium under 2 mg/l, og det

I Mønevann og de andre innsjøene som ble undersøkt, satte konsulentene ut lenker med fem-seks teiner fra båt. Foto: Johan Bergerud, Utmarksforvaltningen.

er kun tre lokaliteter i Østmarka som har over 4 mg/l. Sammenligner vi med lokaliteter lenger ned i vassdraget, ser vi at her er kalsium mye høyere. På disse lokalitetene finnes også bedre bestander av edelkreps.

De lave kalsiumverdiene i Østmarka kan være medvirkende til at det er lite edelkreps i dette området. De målte pH-verdiene (surhetsgraden) er imidlertid relativt gode i Østmarka, og det er kun to lokaliteter som

hadde verdier under minstekravet. Det ble også målt andre parametere, som blant annet løst jern og aluminium, som kan ha en negativ påvirkning på fisk og kreps. I prøvene som ble tatt var det ingen alarmerende tegn til at det er problematiske nivåer av disse. Det er viktig å huske på at det i prosjektet kun ble tatt én vannprøve per lokalitet. Det

Edelkreps regnes av mange som en delikatess og finnes hovedsakelig på Østlandet. Arten tåler lite forurensing og er avhengig av kalk for å kunne bygge opp skallet sitt. Edelkreps fanget i Gjerdrumsgjermeningen i Gjerdrum. Foto: Mathias K. Jerpseth.

Fakta om edelkrepsen

Norge er et av få land som har livskraftige bestander av edelkreps, men også her er arten sterkt truet. Edelkrepsen lever av snegler, muslinger, ulike typer mark og planter.

Edelkrepsen er sårbar for lave kalsiumverdier fordi den trenger kalsium for å bygge skallet sitt. Kalsiumnivåene i vannet bør være 2,5 mg/l, aller helst over 4 mg/l, og pH (surhetsgraden) over 6,2. Hvis pH er under 6 vil det kunne føre til forsuretskader på edelkrepsen. Kjønnsmodne individer bytter skall 1–2 ganger per sommer, mens yngel kan skifte opptil sju ganger hver sommer. Er kalsium- og pH nivåene for lave, vil dette bli utfordrende for skallskiftet.

må derfor tas flere vannprøver for å kunne si noe med sikkerhet om vannkvaliteten.

Av de bestandene som vi i dag finner i Østmarka er seks meget svake, og en bestand karakteriseres som svak.

Flere trusler mot edelkrepsen

Det er flere utfordringer for edelkrepsen enn vannkjemien. I Østmarka er vandringshindre og predasjon to andre mulige årsaker til de lave bestandene. Både mink, gjedde og abbor kan gjøre store innhugg i edelkrepsbestander, og regulering av disse bestandene kan derfor være positivt for å bygge opp edelkrepsbestandene igjen. Menneskenes krepsing kan også være en trussel.

Lørenskog elveforum informerte vannområdet om at da demningen ved Nordre Krok-

vann ble fjernet, så sank vannstanden mye. Man kunne da en tid etterpå finne masse krepsekall på land og se spor av mink. Vandringshindre som demninger kan igjen være til hinder for edelkrepss å spre seg, spesielt oppover i vassdragene.

En trussel som alltid lurer i horisonten er signalkrepss (*Pacifastacus leniusculus*), en fremmed art som ble satt ut i Sverige i 1960. Signalkrepss vurderes som den største trusselen mot edelkrepss i Norge i dag, da den er bærer av sykdommen krepsepest. Ulovlig utsetting av denne arten er et problem. Østmarka i Lørenskog og Rælingen har heldigvis så langt vært forskånet mot dette, men det er ingen garanti for at det ikke vil bli utbrudd av krepsepest i fremtiden.

Signalkrepssen kan leve med krepsepest, mens for vår egen edelkrepss er krepsepest 100 prosent dødelig. Krepsepest kan også spre seg via utstyr, så det er derfor viktig at man ikke flytter fisk eller vann, og at man tørker/desinfiserer utstyr før man frakter det mellom ulike vassdrag.

Forvaltningsplan for bevaring av bestandene

Som tidligere nevnt fikk vannområdene i 2021 utarbeidet en forvaltningsplan for edelkrepss i Østmarka i kommunene Lørenskog og Rælingen for perioden 2021–2031. Forvaltningsplanen oppsummerte kunnskapen så langt om edelkrepss i dette området, og kom med flere forslag til videre undersøkelser og tiltak. Forvaltningsplanen peker på at det er viktigst å jobbe for å bevare de bestandene som i dag finnes i dette området, og at hovedfokuset bør ligge på disse – og ikke på å reetablere edelkrepss på andre lokali-

Slik ble det jobbet i felt

Det er Utmarksforvaltningen som har hatt de fleste kartleggingsoppdragene, mens Norconsult stod for kartleggingen i Myrdammen i Rælingen. Kartleggingen har foregått ved teinefiske og observasjoner i felt, og på enkelte lokaliteter har det blitt tatt vannprøver, inkludert for miljøDNA-analyse. Dette er prøver hvor man kan undersøke DNA i vann og finne ut hvilken art det stammer fra.

I innsjøene har det blitt satt ut lenker med fem-seks teiner fra båt, mens i elver og bekker har teinene blitt satt ut enkeltvis fra land. Som åte har det blitt brukt kyllingvinger, og teinene har stått ute fra en dag til neste. Det har også blitt tatt vannprøver for å undersøke hvordan vannkvaliteten er, og da har blant annet pH, kalsium og jernnivåene blitt undersøkt.

teter. For mer om tiltak se forvaltningsplanen på nettstedet elveliv.no.

Vannområdene ønsker i 2023 å følge opp vannkvaliteten i Østmarka. Før det kan gjennomføres tiltak, må vi ha et bedre kunnskapsgrunnlag om vannkjemien. Vi har derfor gått til innkjøp av pH-loggere som skal settes ut på fire ulike steder. To skal settes ut i Rælingen ved utløpet av Nordbyåa og utløpet av Myrdammen. De to andre skal settes ut i Lørenskog mellom Nordre Krok-vann og Røyrivann, og ved utløpet av Mønevann. I tillegg skal det tas vannprøver fire ganger i løpet av sesongen, blant annet under issmeltingen. Disse undersøkelsene vil gi oss mer kunnskap om hvordan vannkvaliteten

Kommune	Lokalitet	År	Antall teiner	Antall kreps	Bestand	Kalsium (mg/l) (minstekrav >4)	pH (minstekrav >6)
Rælingen	Nordbyåa	2022	10	3	Meget svak	2,4	5,9
Rælingen	Myrdammen	2021	11	16	Svak	2	6,9
Rælingen	Tappenbergvann	2020	40	1	Meget svak	1,94	6,8
Lørenskog	Røyrvannet	2020	50	19	Meget svak	1,94	6,9
Lørenskog/Rælingen	Nordre Krokvannet	2019	25	10	Meget svak	2,12	6,8
Lørenskog/Oslo	Sør-Elvåga	2019	25	2	Meget svak	-	-
Lørenskog/Oslo	Nord-Elvåga	2019	50	18	Meget svak	1,95	6,76
Lørenskog/Oslo	Ellingsrudelva	2019	15	13	Svak	13,39	7,6
Lørenskog	Fjellhamarelva	2018	18	14	Svak	18,4	-
Lørenskog	Losbyelva	2018	25	54	Middels	8,26	-
Lørenskog	Langvannet	2018	58	148	Middels	15,72	-

Tabell over stedene hvor det ble funnet edelkreps under den siste kartleggingen. Tabellen viser tydelig at de beste bestandene er der hvor kalsiumverdiene er høyest. Tabell: Line Gustavsen.

er i området, og om det for eksempel må settes i gang tiltak som kalking. Når disse resultatene foreligger, vil vi gå i dialog med blant annet Statsforvalteren om muligheter for kalking.

Vi håper at vi i årene fremover kan jobbe sammen med grunneiere, lokale foreninger og andre om å bedre forholdene og også bestandene av edelkreps i Østmarka. Om du har informasjon om nåværende/tidligere lokaliteter, eller har historier om edelkreps i marka, så ta gjerne kontakt med oss i vannområdene.

EUs vanddirektiv er innlemmet i EØS-avtalen og har et mål om at alle vannforekomster skal opprettholde eller oppnå en god kjemisk og økologisk tilstand. Norge er inndelt i 14 vannregioner som er underlagt ni vannregionmyndigheter, og regionene er igjen inndelt i vannområder som har det lokale ansvaret for å følge opp vannkvaliteten.

Østmarka er fattig på kalsium

Databasen vann-nett.no viser at store deler av Østmarka over den marine grensa er fattig på kalsium som krepsen trenger. Blant annet har Børtervanna et kalsiumgjennomsnitt på 2,06 mg/l og Mosjøen har 1,93 mg/l. Bekker til Mjær har kalsium på 1,37 og pH på 6.05.

Artikkelforfatternes epost-adresser:

Line.Gustavsen@lillestrom.kommune.no

kristian.moseby@nes.kommune.no

Vannområde Leira-Nitelva har nettadressen <https://elveliv.no/>

Vannområde Øyeren har nettadressen <https://vo-oyeren.no>

Spillet om Sarabråten

9. og 10. september 2023

Østensjø historielag
Østensjø teaterselskap
Østensjø barne- og ungdomsteater
Kulturbydel Østensjø
Østmarkas Venner

Lørdag 9. sept. kl. 15.00
Søndag 10. sept. kl. 13.00

Velkommen!

Settes opp på tunet på Sarabråten.
Et historisk musikkspill av Sigurd Senje.

Foto: Steinar Saghaug og Sarabråten's Venner/Hettyefamiliens album

Artikkelforfatteren ved et flott stiskilt: Det er snart 100 år siden de første blåstiene oppstod i Østmarka.
Foto: Bjarne Røsjo.

De første blåstiene i Østmarka

Tekst: Lars Rogstad

Folk som ferdes i Osломarka er blitt vant til at skiløypene er rødmerket og stiene er blåmerket. I forrige utgave av Nytt fra Østmarka fortalte vi om hvordan Norges første rødmerkede skiløyper oppstod i skogen vår. Denne gangen forteller vi historien om hvordan også de første blåstiene ble merket i Østmarka.

Til alle tider har man ferdes mellom plassene på skauen og mellom skauen og bygda, til og fra setre og husmannsplasser – og til bygda for handel på butikken, til kirke eller annen øvrighet. Tråkk og stier ble til der ferdsele var stor nok, og etter hvert ble dette til mer eller mindre tydelige far i terrenget.

Stiene er de eldgamle ferdseleiene

Da fotturistene begynte å vandre i skogene øst for Oslo var det naturlig at de fulgte disse eldste farene, og stiene fantes der lenge før friluftsliv ble allemannseie. På eldre kart kan man se en kartsignatur med betegnelser som «ikke rodelagt gaardsvei». Denne signaturen var vanlig fram til og med 1900.

Rodelagte veier var datidens offentlige veier som bøndene var pålagt å vedlikeholde – mens de ikke rodelagte veiene var de private veiene, det vil si i praksis stier og veifar. Dette var langt fra veier slik vi kjenner det i dag. Dette var ferdselsårene over skauen til lenge etter at de første bilveiene ble anlagt, og det var på disse tidlige farene at Friluftsklubben anla de blåmerkede stiene på 1920-tallet.

Utover 1900-tallet fikk en stadig større del av befolkningen mer fritid og dermed også anledning til å gå på «formålsløse» turer i skauen. Arbeidervernloven fra 1936 fastsatte rett til årlig ferie med full lønn i ni arbeidsdager, men denne loven fikk ikke så stor be-

tydning, idet mange arbeidstakere hadde rett til lengre ferie gjennom ulike tariffavtaler. Atskillig større betydning fikk ferieloven av 1947, som opprinnelig gav rett til tre ukers ferie.

Utbygging av offentlig kommunikasjon og dermed lettere adkomst til marka hadde også stor betydning. I 1917 åpnet Ekebergbanen til Sæter på Nordstrand, på 1920-tallet trafikerte «Østmarkruten» langs Enebakkveien. Ekebergbanen etablerte også noen busslinjer; Ankertorget-Abildsø og Sæter-Godheim. Og i 1926 åpnet Østensjøbanen til Oppsal, så nå kan vi si at tilgangen til Oslo-delen av Østmarka var betydelig forbedret.

Her setter Friluftsklubben opp det første skiltet i området mellom Skullerud og Østmarkskapellet. Dette skiltet er i dag erstattet av en nyere kopi. Foto: O. J. Berg. Fra boka «Oslomarka», 1939.

Skilting av stier og løyper har vært viktig for brukerne av Marka. Dette bildet er fra 1960-tallet. Foto: Sigurd Senje.

DNT var ikke interessert i skogsmarkene

Den Norske Turistforening (DNT) ble stiftet allerede i 1868, men hadde omtrent all sin oppmerksomhet rettet mot tilrettelegging i fjellet. Foreningen ble stiftet i Oslo, og veldig mange av medlemmene hørte også hjemme her, men det var liten; enn si ingen interesse for tilrettelegging i skogsmarkene rundt byen.

En rekke tur- og friluftslivsinteresserte folk i Oslo ble lei av at DNT ikke ville engasjere seg i bymarkene, og i 1923 tok de et selvstendig initiativ. Friluftsklubben («Turistklub for Oslo og Omegn») ble stiftet 20. februar det året, med følgende formål: «Foreningens formål er, gjennom friluftsliv å øke kjennskapet til land og folk, dets historie i by og

bygd.» Foreningen var en lukket klubb, og for å bli medlem måtte man sende skriftlig ansøknin gjennom to tidligere medlemmer.

Friluftsklubben hadde sitt virkeområde i Oslo. Fra starten av hadde klubben to vedaktiviteter: Å arrangere fellesturer, og å merke og tilrettelegge stiene i Oslomarka. Klubben utga dessuten medlemsbladet «Kart og Kompass». Første nummer kom i 1923 og siste nummer i 1977. Bladet dokumenterer en stor aktivitet med turer hver uke, og i noen perioder også turer på ukedagene.

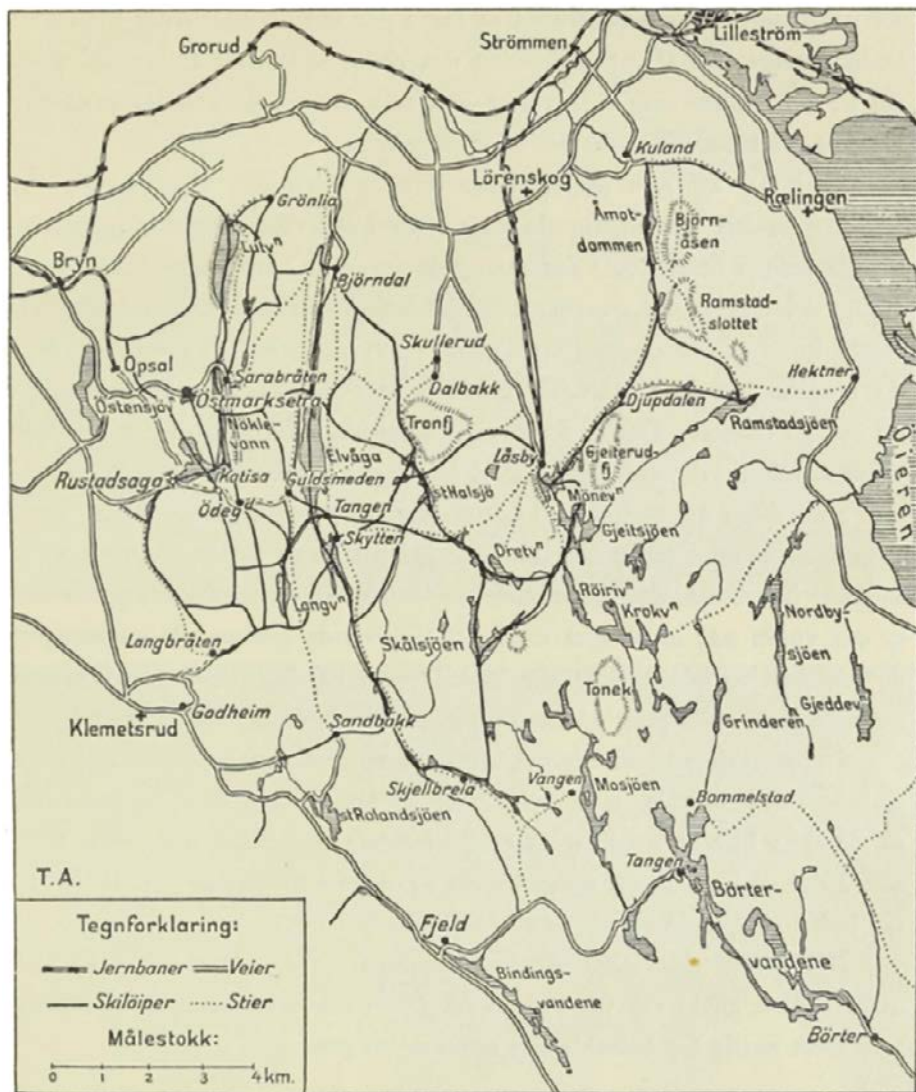
Startet arbeidet med skilting og merking

Klubben startet arbeidet med skilting og merking av sommerstier i Østmarka. Friluftslivet – eller «tursporten» som de gjerne kalte det på den tiden – var blitt en aktivitet for veldig mange flere enn de velstående som 50 år tidligere promenerte fra Bryn jernbanestasjon til «Sarasbraaten».

Friluftsklubben beskriver turterrenget i Østmarka i ganske poetiske vendinger, slik det er gjengitt i A. Jansons bok «De blå stier»:

Av de trakter som vakte vår oppmerksomhet kommer Østmarka i første rekke. Terrenget om Sarabråten, og for en mindre del sydover til Guldsmeden og Skytten ved Elvåga var nok beferdet, men innover skogene var det ennu nokså stille og dødt.

I ennu høiere grad gjaldt dette de sydligere trakter terrenget syd for Nöklevannet og ned til Akers grense i syd. Mellom oss fikk dette terreng snart betegnelsen «Söröstmarka», og her fant vi tilgagns et riktig «terra incognita», med blinkende tjern mellom åpne og vakre furuåser. At Söröstmarka forblev så lenge

En tidlig oversikt over stier i Østmarka (prikket) og skiløyper (heltrukket linje) finner vi på dette kartet, publisert i bokverket om Osloområdet fra 1939. Kartet viser ikke mange stier sammenliknet med dagens tette nettverk, men vi finner blant annet stien fra Skallerud og østover mot Langvann og Guldsmeden.

ukjent har vel sin naturlige årsak i den tungvindte adkomst, men med Ekebergbanens åpning ble dette forandret, og etterhvert som de

forskjellige bussruter er kommet till, er nu adkomsten både hurtig og bekvem også til disse trakter.

Det aller første skiltet ble satt opp 7. juni 1925 ikke så langt unna dagens Skullerudstua; «der hvor Langebrudalen tar opp ved Passerud».¹ Langebrudalen er sannsynligvis der hvor dagens vei / lysløype går nordover fra Småmyr og bekken fra Karismyr og Fugleleiken. Passerud var en husmannsplass under Skullerud gård som lå omtrent i kanten av skistasjonen ved Skullerudstua ved dagens vei opp til Skullerud vannverk.

En merkedag i 1925

Dette avsnittet fra «De blå stier» forteller hva som skjedde denne dagen:

«Så var det skiltene. Disse var gjort med Ski-foreningens skilter som forbillede, nemlig med blikkplate på et massivt trebrett, beskyttet oven-til med en overligger. Farven var hvit med sort tekst. Disse skilter blev svært kostbare 10 à 12 kroner pr. stk. Dessuten stakk den hvite farven mange i øinene. Mange fant dem skjemmende i naturen, og atter andre misforstod dem helt og fant dem best skicket til skyteskive, med andre ord - atter et velkomment objekt for ødeleggelseslysten! Vi måtte se oss om efter en annen løsning.»

Den aller første ruta som ble merket var fra Skullerud over Rundvann, Smalvann og Langvann til Nord-Elvåga og videre til Gullsmeden, beskrevet som «den gang stykkevis bare et ku-tråkk».

I løpet av 1927 hadde klubben merket de fleste av stiene vest for Elvåga. Et tydelig minne etter klubbens tidlige innsats er fortsatt synlig på den blåmerkede stien øst for Smalvann: Her ble det bygd flotte trappe-trinn oppover i den bratte lia, og denne er seinere supplert med en jernkjetting; satt opp av foreningen ØX i 2019.

«Vi ble stående ved den lyseblå farve»

Friluftsklubben skriver om erfaringene med bruk av ulike farger:

Vi hadde imidlertid i de par første år vundet adskillig erfaring, som vi senere tok oss ad notam. For det første hadde vi famlet en del med valget av maling. Vi hadde prøvd med grøn, lyseblå og efter Turistforeningens for-billede, med rød tranblandet farve, Den grønne farve opgav vi snart, og hvad den röde angår, så viste det sig snart at den ikke var heldig for skogsmerkning. I mørke partier og spesielt i tussmørke var den vanskelig å se, dessuten mørket den hurtig, og hvad værre var den var lite holdbar, selv med sin tilsetning av tran, hvad tiden senere til fulle har stad festet.

Vi blev altså stående ved den lyseblå farve, som den mest effektive og tillike varigste; hvilket siste er opnådd ved en passende tilsetning av rå linolje.

Dette var altså starten på det nettverket vi finner i dag med blåmerka stier på kryss og tvers i Oslomarka.

Friluftsklubbens tidlige arbeid med blåmerking på trærne og grågrønne skilt med blå skrift ble tidlig vedtatt som en standard for all merking i skogstraktene.

¹ Kilde: Notat fra OOTs arkiv. Også omtalt i De blå stier og Friluftsklubbens 25-års-beretning

Slåttetreff på Bøvelstad

Hva: Slåttetreff
Hvor: Bøvelstad
Hvem: Kulturlandskapsgruppa for Bøvelstad – ØV
Når: Fra fredag 23/6 til søndag 25/6

Også i år arrangerer vi slåttetreff i hjertet av Østmarka!

Tradisjonen tro, blir det undervisning og praksis i ljåslått og hesjing.

Det er ingen påmelding til slåttetreffet. Vi samles på Bøvelstad fredag kveld. Alle tar med det de ønsker av mat og drikke til hele oppholdet. Det blir servert slåttegraut på lørdag, før det settes opp griller på kvelden. Søndag blir det en felles tur inn i hjertet av reservatet om været tillater det.

Bøvelstad er en tidligere husmannsplass som ligger flott til ved Børtervann i Rausjø skog, omtrent midt i Østmarka utenfor Oslo. Bøvelstad drives i dag som hytte av DNT Oslo og omegn.

Arrangementet er gratis og åpent for alle.

Velkommen!

Mer informasjon om adkomst etc. finner du på våre nettsider:

www.ostmarkasvenner.no

*Slåttetreff på Bøvelstad.
Foto: Bjarne Røsjø.*

Nye nettsider med nyheter, historie og kunnskap om Østmarka

Tekst: Bjarne Røsjø

Østmarkas Venner lanserte nye nettsider i desember 2022, og etter fem måneder kan vi konstatere at de er blitt godt mottatt. Her kan ØV-medlemmer og alle andre finne nyheter, historisk stoff, generell kunnskap om Østmarka – og mye annet.

ØVs nettsider (www.ostmarkasvenner.no) har fungert som en viktig informasjonskanal for organisasjonen siden de ble tatt i bruk i 2012, men etter ti år var de modne for en modernisering. Vi engasjerte kommunikasjonsbyrået Dinamo til å utforme de nye nettsidene, og etter mye arbeid og en lang prosess ble de nye nettsidene tatt i bruk 12. desember.

Den første artikkelen på de nye nettsidene handlet om en av de største kampene ØV har stått i, da vannlekkasjene inn i Rome-rikssporten truet med å tømme flere av vannene i Østmarka for 25 år siden. For øvrig har vi tatt vare på de aller fleste artiklene som var publisert på de gamle nettsidene.

Dette bildet av «Blinkefossen» nordøst for Bindingsvann kan du finne på nettsidene, i en artikkel om en uvanlig skattejakt i Rausjømarka. Foto: Bjørnar Thøgersen.

På ØVs nettsider finner du nå lett tilgjengelige nyheter, temasider om naturen i Østmarka, artikler om kulturminner, informasjon om driften av Østmarkas Venner, og mye annet. Et viktig grep er at nettsidene gjør det enklere å melde seg inn, gi bort et gavemedlemskap eller støtte organisasjonen økonomisk.

ØV har lenge hatt en ambisjon om å være den viktigste kilden til informasjon om Østmarkas naturverdier og historie, og premissleverandør for bedre forvaltning og vern av Østmarka. Etter årsmøtet 20. april 2023 er dette også skrevet inn i vedtektene, og nettsidene er et viktig virkemiddel i dette arbeidet.

Vi bruker også flere andre kanaler for å nå ut med våre budskap. Vi sprer artikler fra nettsidene på Facebook og Twitter og sender ut et elektronisk nyhetsbrev ca. en gang i måneden, og vi holder god kontakt med myndigheter, politikere og andre organisasjoner. Og sist, men ikke minst: Vi gir ut medlemsbladet Nytt fra Østmarka, som du nå holder i hånden, fire ganger i året.

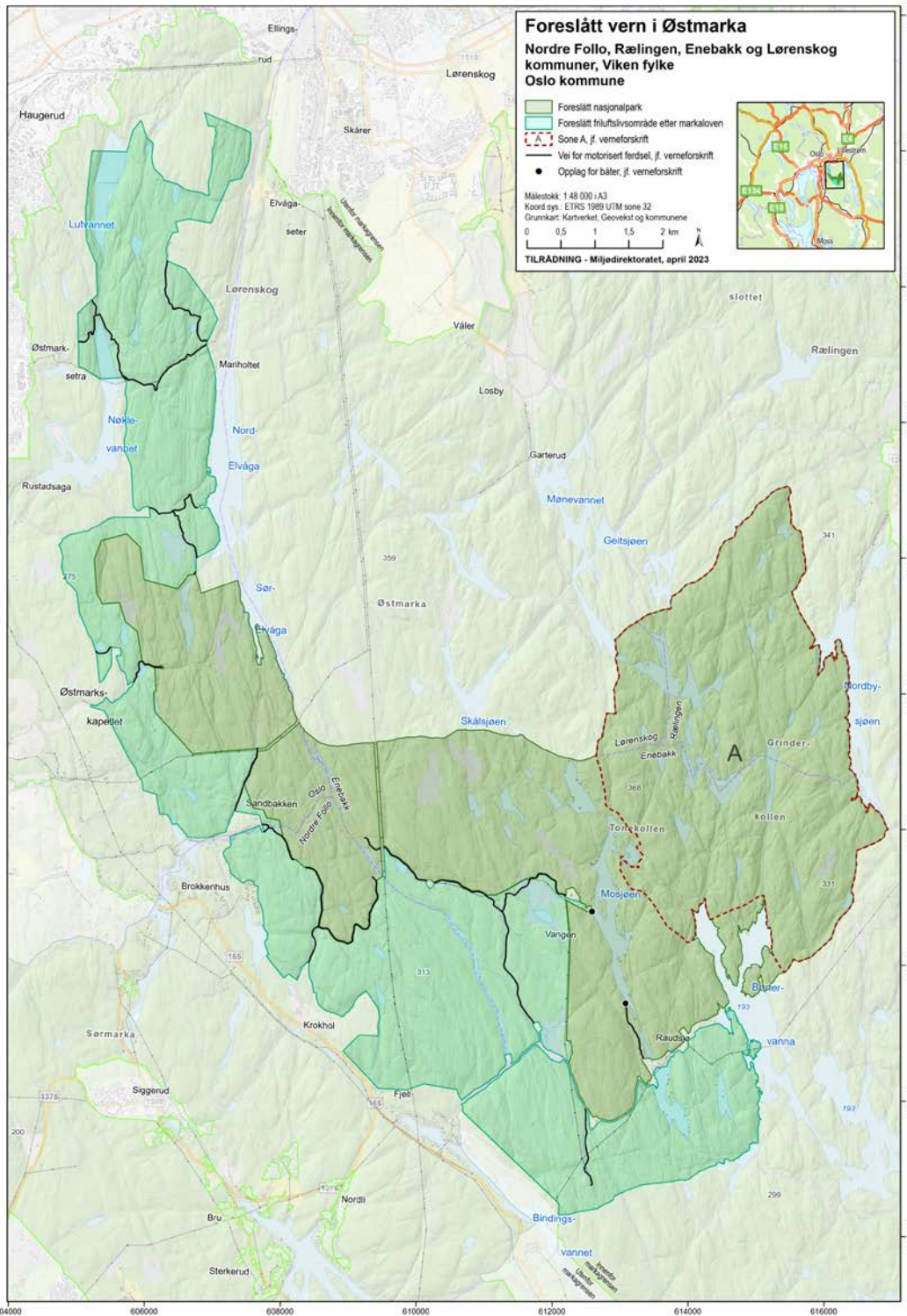
Hvis du ikke har oppsøkt de nye nettsidene ennå, oppfordrer vi deg til å gjøre et forsøk. Vi kan love at du ikke kommer til å bli skuffet!

Foreslått vern i Østmarka

Nordre Follo, Rælingen, Enebakk og Lørenskog kommuner, Viken fylke
Oslo kommune

- Foreslått nasjonalpark
- Foreslått friluftslivsområde etter markaloven
- Sone A, f. verneforskrift
- Vei for motorisert ferdsel, f. verneforskrift
- Opplag for båter, f. verneforskrift

Målestokk 1:48 000 i A3
Koordinatsys. ETRS 1989 UTM sone 32
Grunkart: Kartverket, Geovekst og kommunene

– Nasjonalparken er enda et skritt nærmere målstreken

Tekst: Bjarne Røsjø

Nasjonalparken og friluftslivsområdene i Østmarka kom enda et skritt nærmere målstreken da Miljødirektoratet tidlig i mai sendte sin tilråding til Klima- og miljødepartementet. Direktoratet vil krympe nasjonalparken med 14 km² i forhold til Statsforvalterens forslag – og utvide friluftslivsområdene omtrent tilsvarende.

– Vi er glade for at denne saken er kommet enda et skritt nærmere målstreken i og med at Miljødirektoratet nå har sagt sin mening. Vi ser fram til et endelig vedtak som bevarer de flotteste delene av Østmarka for ettertiden. Nasjonalparken og friluftslivsområdene i Østmarka blir en gave til naturen, friluftslivet og kommende generasjoner, sier Østmarkas Venners styremedlem Sigmund Hågvar til Nytt fra Østmarka.

Statsforvalteren i Oslo og Viken la i midten av mars fram en tilråding om å verne til sammen ca. 73 kvadratkilometer (km²) i Østmarka. Av dette skulle nasjonalparken omfatte 54 km², mens til sammen 19 km² skulle vernes som friluftslivsområder etter markalovens paragraf 11.

Miljødirektoratets mening

Miljødirektoratet offentliggjorde tirsdag 2. mai sin tilråding om nasjonalpark og friluftslivsområder i Østmarka og sendte den

Høringsprosessen har ført til noen endringer i hvilke områder som er foreslått vernet. Kartet viser Miljødirektoratets forslag med en nasjonalpark på ca. 40 km² (mørkegrønt) og friluftslivsområder på ca. 31 km² (lysere grønt). Kart utarbeidet av Miljødirektoratet.

formelt over til Klima- og miljødepartementet (KLD) for videre behandling. I brevet til KLD tilrår Miljødirektoratet at Østmarka nasjonalpark skal opprettes med et areal på ca. 39,7 km², med hjemmel i naturmangfoldlovens paragraf 35.

Dette alternativet innebærer at dagens Østmarka naturreservat på ca. 17,8 km² blir en del av nasjonalparken som en egen sone (sone A). Innenfor denne sonen foreslår direktoratet å videreføre dagens restriksjonsnivå, med strengere bestemmelser enn for øvrige deler av den foreslåtte nasjonalparken.

Direktoratet tilrår samtidig at Østmarka friluftslivsområde skal opprettes med et areal på ca. 31,1 km², med hjemmel i markalovens paragraf 11. I brevet til KLD omtaler Miljødirektoratet fortsatt Statsforvalterens forslag som et mulig alternativ.

Miljødirektoratet ønsker altså å ta områder på ca. 14 km² ut av nasjonalparken og verne dem som friluftslivsområder isteden. Begrunnelsen er at områdene inneholder blant annet en del hytter og veiene til Rausjø og Vangen. Men Klima- og miljødepartementet har tidligere sagt at hyttene og veiene ikke er til hinder for en nasjonalpark.

Jerpa er en av fugleartene som får bedre levekår når nasjonalparken blir opprettet. Foto: Øystein Enger.

ØV støtter Statsforvalterens forslag

I brevet fra Miljødirektoratet til KLD blir Statsforvalterens forslag omtalt som et mulig alternativ.

– For oss er det uklart om Statsforvalterens tilrådte alternativ, som i Miljødirektoratets tilrådningsdokument er beskrevet som alternativ 2, er en del av tilrådningsen fra direktoratet. Basert på dokumentet velger vi å tolke det slik, men at dette ikke er direktoratets foretrukne alternativ. Østmarkas Venner er uansett fortsatt tydelige på at vi støtter Statsforvalterens og klima- og miljøministerens foretrukne alternativ med en stor og kortreist nasjonalpark, sier Sigmund Hågvar.

I løpet av høringsprosessen kom det forslag fra Oslo kommune og Østmarkas Venner om at også områdene Hauktjern øst, Rund-

vannsås og Pettersbråten skulle vernes som friluftslivsområder. Miljødirektoratet mener at forslaget i så fall bør ut på egen høring og at områdene kan legges til i etterkant. Dette forklarer at det totale verneforslaget er blitt om lag to kvadratkilometer mindre på veien fra Statsforvalteren til Miljødirektoratet.

Følger opp internasjonal forpliktelse

ØVs talsmann Sigmund Hågvar minner avslutningsvis om at Norge rett før jul var med på å signere en internasjonal naturavtale i Montreal.

– Et nytt og stort vern i Østmarka gir et viktig bidrag til Norges oppfølging av denne avtalen, sier han.

Den endelige beslutningen om vern i Østmarka tas av Kongen i statsråd – sannsynligvis i løpet av sommeren.

Minnestund på Sarabråten

Hva: Minnestund
Hvor: Sarabråten
Hvem: Østmarkas Venner
Når: Onsdag 7. juni 2023 kl. 19:00

Østmarkas Venner arrangerer den årlige minnestunden ved Milorg-bautaen på Sarabråten.

Arrangementet er åpent for alle.

Ordføreren i Oslo, Marianne Borgen, holder dagens tale

- «Til ungdommen» framføres av Fornebu SingAirs med dirigent Lisa Smith Walaas
- Østre Aker Musikkorps spiller
- Bautaen hilses av Østmarkas Venner

*Ordføreren i Oslo.
Foto: Oslo kommune/Sturlason.*

Turen til Sarabråten kan begynne ved Østmarksetra eller Rustadsaga, eller du kan gå via Mariholtet.

Busstransport kl. 18:00 fra P-plassen ved Østmarksetra.

Påmelding for bussturen til Ivar Ekanger, mobil: 905 34 357 innen 5. juni.

*Bautaen på Sarabråten.
Foto: Espen Bratlie.*

Guidet ettermiddagstur til husmannsplassen Enga

Hva: Guidet ettermiddagstur

Hvor: Oppmøte på parkeringsplassen ved Nuggerud ved Mariholtveien

Hvem: Husmannsplassen Enga, Bjørn Engstrøm, Anne Grete Orlie og ØV

Når: Tirsdag 29. august kl. 17:30

ØV arrangerer en ettermiddagstur til Enga ved Mariholtveien med omvisning på plassen. Bjørn Engstrøm og Anne Grete Orlie vil guide oss på turen, og vi vil få informasjon om både dagens aktiviteter og initiativet til dagens virksomhet og om historien til husmannsplassen.

Det blir enkel servering.

Kollektivtransport: Linje 2 Ellingsrudåsen. Det er buss for bane mellom Helsfyr og Ellingsrudåsen.

Alle er hjertelig velkomne. Arrangementet er gratis, og det er ingen påmelding.

Følg med for oppdatert informasjon på www.ostmarkasvenner.no

Husmannsplassen Enga. Foto: Anne Grete Orlie.

Guidet tur til Puttdalen, østre Haukåsen og Puttåsen

- Hva:** Guidet tur
Hvor: Oppmøte ved bommen i Marka ved Lindebergåsen
Hvem: Helga Gunnarsdóttir og Bente Lise Dagenborg
Når: Søndag 4. juni kl. 10:30

Vi følger stien til Grønlihytta og videre opp Puttdalen til Lauvtjern. Derfra går vi inn i området som Østmarkas Venner har foreslått vernet hvor vi møter bekker, fosser og myrer omkranset av spennende skog.

Vi går hjemover via Puttåsen som private grunneiere har tilbudt til frivillig vern. Retur til utgangspunktet ved Lindebergåsen for de som ønsker det.

Turen er ca. 8 kilometer lang, beregnet til rundt 4–5 timer, i rolig tempo, inkludert rasting og småstopp. Turen passer for alle som er vant til å gå i Østmarkas litt ulendte terreng. Ta med rikelig med mat og drikke. Solid fot-tøy er nødvendig, og turstaver for dem som ønsker det.

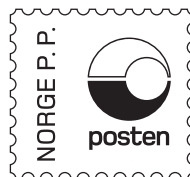
Kollektivtransport: Du kan ta T-banen, linje 2 eller 79 bussen som begge stopper på Lindeberg. Vær oppmerksom på Buss for Bane så sjekk Ruter. Fra Lindeberg går du forbi Lindeberg skole og følger grøntdraget mellom blokkene til du krysser under veien Lindebergåsen.

Alle er hjertelig velkomne. Turen er gratis, og det er ingen påmelding.

Følg med for oppdatert informasjon på www.ostmarkasvenner.no

Puttebekken danner fine fossefall. Foto: Steinar Saghaug.

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand,
1112 Oslo

Arrangementer Østmarkas Venner

Dato	Arrangementer	Medarrangør/Guide	Annonseres
4. juni	Guidet tur til Puttdalen og Haukåsen	Helga Gunnarsdóttir og Bente Lise Dagenborg	side 31
7. juni	Minnestund på Sarabråten	Oslos ordfører Marianne Borgen er hovedtaler	side 29
23.–25. juni	Slåttetreff på Bøvelstad	Johan G. Ellingsen og Lars Rogstad	side 23
29. aug.	Guidet ettermiddagstur til husmannsplassen Enga	Husmannsplassen Enga, Bjørn Engstrøm og Anne Grete Orlien	side 30
9.–10. sept.	Spillet om Sarabråten	Østensjø teaterselskap	side 17
12.–13. sept.	Guidet tur langs Flyktningeruta med overnatting på Bøvelstad	Lars Rogstad og DNT	NFØ 3
17. sept.	Guidet dagstur langs Flyktningeruta	Flyktninghjelpen og Even Saugstad	NFØ 3
26. sept.	Markatreff med utekino på Sørli besøksgård	Bymiljøetaten/Sørli besøksgård	NFØ 3
14.–15. okt.	SpeiderhytteTuren 2023	Speiderne	NFØ 3
17. okt.	Villmarkskveld og middag på Mariholtet	Arne Nævra og Mariholtet	NFØ 3
29. okt.	Omvisning Losby Gods	Losby Gods	NFØ 3
9. nov.	Høstmøte på Skullerudstua	Annonseres senere	NFØ 3
7. des.	Førjulstreff på Rustadsaga	Annonseres senere	NFØ 3

Støtt Østmarkas Venner via Grasrotandelen

GRASROTANDELEN

ØSTMARKAS VENNER

Organisasjonsnummer: 871278202

32774871278202